

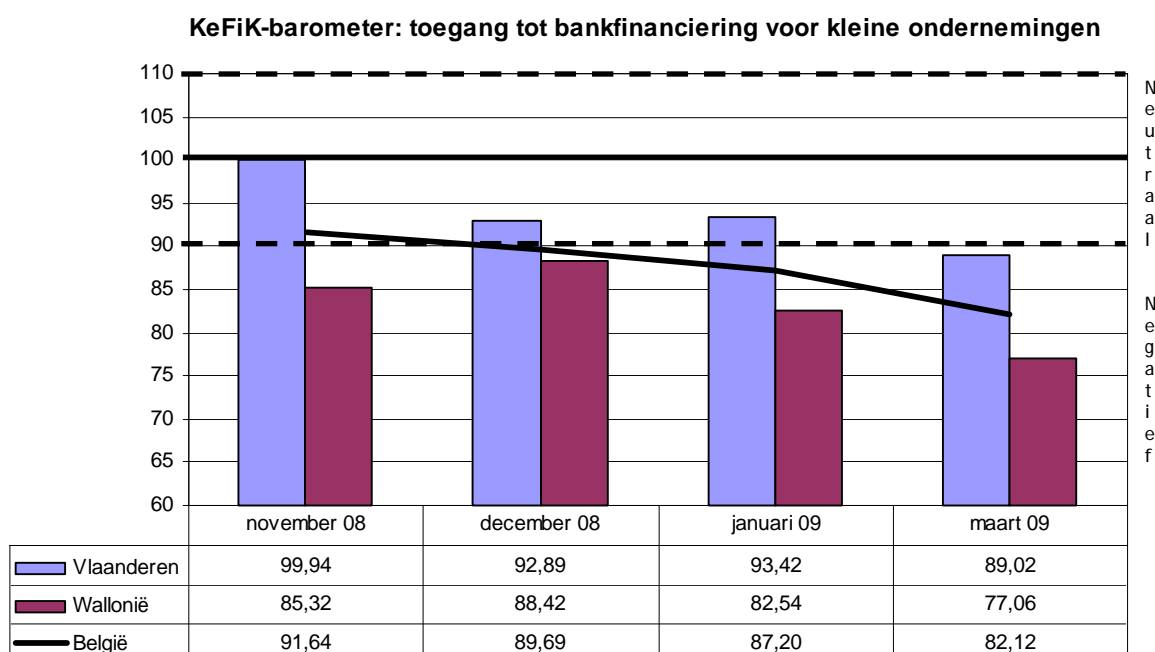
Barometer 4: toegang tot bankfinanciering voor kleine ondernemingen 2009/2 (maart 2009)

Facts & figures :

- 72% van de respondenten is klant bij één of meerdere banken voor wat betreft beroepskredieten (gelijkaardig aan voorgaande barometers)
- De groep van twee tot vijf werknemers kent een significante daling in maart 09 tegenover de voorgaande edities. Hiermee komt deze groep op hetzelfde, lage, niveau terecht dan de zaken met 1 werknemer. Er is dus sprake van een gelijkschakeling op een lager niveau.
- Brussel vertoont algemeen een negatievere trend dan die voor Vlaanderen en Wallonië. We kunnen stellen dat Brussel grotendeels dezelfde evolutie volgt van Wallonië, maar dan iets negatiever.
- de nuances zitten tussen meer of minder negatief, maar van positieve evoluties is er absoluut geen sprake
- Doorheen de resultaten is Vlaanderen meer gematigd en Wallonië meer extreem wat betreft de antwoorden die worden gegeven. Bijvoorbeeld betreffende het ondernemersklimaat:
Voor Vlaanderen is het ondernemersklimaat voor 26% neutraal, voor 7% zeer gunstig en voor 5% zeer ongunstig
Voor Wallonië is het ondernemingsklimaat voor 24% neutraal, voor 13% zeer gunstig en voor 13% zeer ongunstig

Evoluties absolute index:

- De barometer vertoont van november 08 naar maart 09 een significante¹ daling voor België²
 - 25% van de Belgische KO's is eerder positief
 - 71% van de Belgische KO's is eerder negatief
- Het verschil tussen Vlaanderen en Wallonië is in maart 09 niet significant, maar blijft wel erg groot

¹ Probabiliteit van > 95%

² België omvat Vlaanderen, Brussel en Wallonië

Deelindices absolute index:

10 van de 11 subvragen zijn gedaald sinds de vorige peiling, enkel de relaties met de bank zijn nog positief geëvolueerd.

NEUTRAAL

- Het **verkrijgen** van een nieuw **investeringskrediet** blijft neutraal, maar vertoont doorheen de maanden een dalende trend (niet significant) tot bijna negatief, 4,57. (Vlaanderen > Wallonië)
50% van de respondenten beoordeelt de toegang tot een nieuw investeringskrediet eerder negatief, 34% eerder positief.
- Het **uitbreiden** van een **investeringskrediet** behoudt voorlopig een neutrale beoordeling, maar is significant gedaald tot bijna negatief. Er is een significant verschil tussen Vlaanderen en Brussel en een groot verschil met Wallonië.
- Het **verkrijgen** van een nieuw **kaskrediet** blijft neutraal. Ook hier is een significant verschil waarneembaar tussen Vlaanderen en Brussel, het verschil tussen Vlaanderen en Wallonië is ook erg groot.
- Het **uitbreiden** van een **kaskrediet** vertoont een dalende trend, maar blijft voorlopig binnen neutraal.
- De **termijn** voor het **verkrijgen** van een **nieuw krediet** blijft neutraal: 39% van de respondenten antwoordt dat de termijn eerder lang is, 38% eerder kort en 24% neutraal. Er is een significant verschil tussen Vlaanderen en Wallonië maar binnen de zone 'neutraal'.

POSITIEF

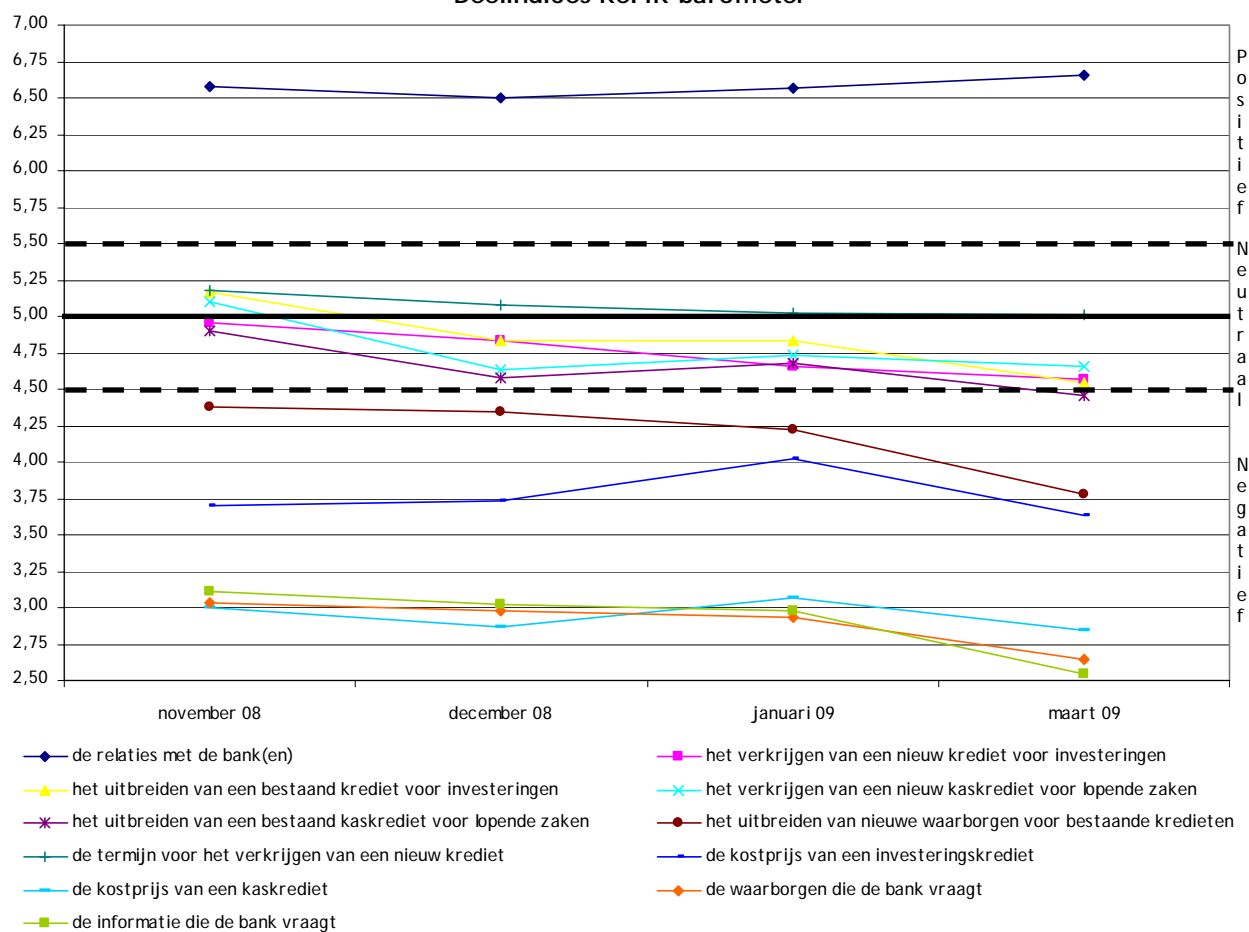
- De **relaties** met de **banken** blijven een positief stijgende trend vertonen. In tegenstelling tot de andere subvragen beoordelen de Waalse respondenten dit positiever dan de Vlaamse respondenten.

NEGATIEF

PWI - Prijs-Waarborg-Informatie

- De vraag naar **waarborgen** voor een nieuw krediet is al sinds de eerste bevraging duidelijk negatief en daalt verder. In totaal percipieert ongeveer 75% van de respondenten deze vraag eerder negatief. Wallonië is met 81% duidelijk negatiever dan Vlaanderen (68%) in maart 09.
- 58% van de respondenten denkt dat de **waarborgen** die door de banken gevraagd worden bij een nieuw krediet misschien tot zeker ook dienen als waarborg voor de reeds bestaande kredieten. Opnieuw zijn er grote regionale verschillen.
- De vraag naar **informatie** blijft erg hoog en wordt negatief beoordeeld, er is een continue verschuiving richting veel meer informatie waarneembaar. Concreet vindt maar liefst 75% van de respondenten dat de vraag naar informatie eerder hoog is met 36% zeer hoog (waar dit in januari nog 28% was). Vlaanderen is iets gematigder in haar mening dan Wallonië.
- De **kostprijs** voor een **investeringskrediet** blijft hoog en wordt door 60% van de respondenten als eerder tot zeer negatief beoordeeld (beoordeling "zeer hoog" in maart 2009 20% tegenover 15% in januari 09). Het verschil tussen de regio's is opnieuw opvallend.
- De **kostprijs** voor een **kaskrediet** blijft hoog zonder significante verschuivingen. Bijna 70% van de respondenten beoordeelt de kostprijs als zijnde hoog tot zeer hoog (waarvan 28% zeer hoog). Hier is het onderscheid tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel véél minder uitgesproken.

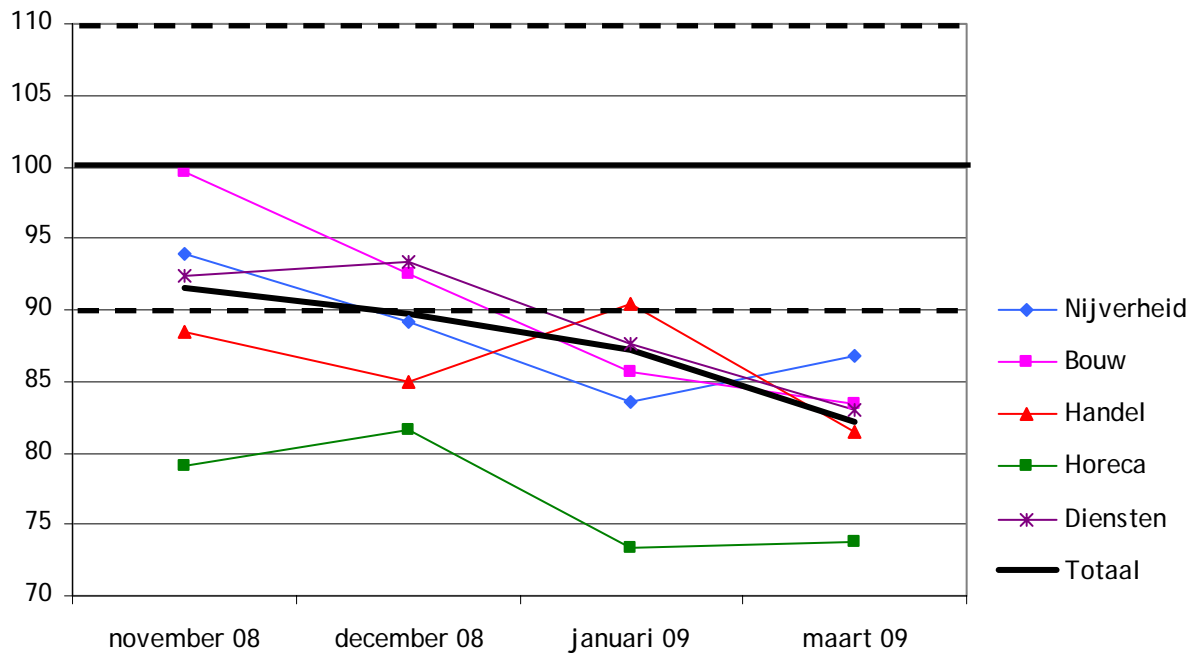
Deelindices KeFiK-barometer

	nov 08	dec 08	jan 09	ma 09
de relaties met de bank(en)	6,58	6,50	6,57	6,66
het verkrijgen van een nieuw krediet voor investeringen	4,95	4,83	4,65	4,57
het uitbreiden van een bestaand krediet voor investeringen	5,17	4,83	4,83	4,55
het verkrijgen van een nieuw kaskrediet voor lopende zaken	5,10	4,63	4,73	4,66
het uitbreiden van een bestaand kaskrediet voor lopende zaken	4,90	4,58	4,68	4,45
het uitbreiden van nieuwe waarborgen voor bestaande kredieten	4,38	4,35	4,22	3,78
de termijn voor het verkrijgen van een nieuw krediet	5,18	5,08	5,02	5,01
de kostprijs van een investeringskrediet	3,70	3,73	4,02	3,63
de kostprijs van een kaskrediet	3,00	2,87	3,07	2,84
de waarborgen die de bank vraagt	3,03	2,98	2,93	2,64
de informatie die de bank vraagt	3,11	3,02	2,98	2,54

Sectoren:

- De bouwsector is van neutraal (99,7 november 08) significant blijven dalen tot op 83,4 in maart 09.
- De horeca is altijd negatiever geweest dan de andere sectoren en dit blijft ook zo in maart 09. Randbemerking: het aantal respondenten in de sector horeca is eerder beperkt en daarom moeten we ook voorzichtig omspringen met dit cijfer, anderzijds wordt het resultaat nu voor de vierde keer op rij bevestigd.

Twee bijkomende vragen:

- Het gemiddeld **ondernemersklimaat** blijft ondanks de huidige economische, financiële en conjuncturele situatie neutraal met 4,94 / 10. Dit resultaat wil echter niet zeggen dat er een grote neutrale groep is, dan wel een grotere groep positieven en negatieven: 39% van de ondernemers ervaart het ondernemersklimaat eerder negatief en 37% eerder positief.
- In deze editie van de barometer stelden we voor het eerst de vraag of men omwille van de crisis **investerings** zou **uitstellen**. Het antwoord van de respondenten lag in de lijn van de verwachtingen: 35% van de respondenten in België zegt investeringen uit te stellen omwille van de crisis, 55% geeft aan dit niet te doen. Voor de overige 10% was deze vraag niet van toepassing.
De regio's verschillen onderling sterk wat betreft de antwoorden: Vlaanderen (31%), Wallonië (39%), Brussel (43%).
- De perceptie van het ondernemersklimaat heeft duidelijk een invloed op het investeringsgedrag van de ondernemers. Naarmate de ondernemer het ondernemersklimaat slechter inschat, is de kans groter dat hij een investering zou uitstellen omwille van de crisis.

De barometer praktisch:

- In maart 09 werden 621 ondernemingen met maximum 10 werknemers (inclusief bedrijfsleider) ondervraagd
- Periode van 10 tot 25 maart 09
- Volgende enquête mei 09
- 11 vragen voor de barometer + 2 variabele vragen
- Schaal barometer: 0 - 200 waarbij 0 de slechtste situatie is en 200 de beste situatie met 100 als neutrale waarde.
- Schaal subvragen en variabele vragen: 0 - 10 waarbij 0 zeer ongunstig en 10 zeer gunstig met 5 als neutrale waarde.

Contactpersoon:

Kristien Van Sweevelt
Economiste KeFiK
02/210.87.96
kvs@cefip-kefik.be